

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ІЗ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.11. СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)

CRITERIA AND LEVELS OF ASSESSMENT OF KNOWLEDGE AND PRACTICAL SKILLS IN MEDICAL AND BIOLOGICAL DISCIPLINES OF HIGHER EDUCATION ACQUISITIONS IN THE SPECIALTY 014.11. SECONDARY EDUCATION (PHYSICAL CULTURE)

Сучасне суспільство характеризується зменшенням рухової активності людей. Така ситуація зумовлена автоматизацією багатьох процесів та активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій. У зазначених умовах особливо важливого значення набувають заняття фізичною культурою, які певним чином компенсують загальний брак фізичної активності. При цьому очевидно, що рухова активність має бути адекватною й збалансованою, а також відповідати індивідуальним фізіологічним особливостям. Таким чином, допомогу в забезпеченні здорового способу життя мають надавати фахівці, чії дії ґрунтуються на медико-біологічних засадах, тобто здобувачі вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура). Мета дослідження полягала у формулюванні критеріїв та з'ясуванні рівнів засвоєння знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін майбутніх учителів фізичної культури. Теоретичний аналіз наявної наукової літератури дозволив сформулювати такі критерії: норми фізичної активності осіб різних категорій; медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання; педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки; складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху; санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю; перша медична допомога в разі необхідності; організація управління у сфері фізичної культури; відтворення техніки виконання фізичних вправ; нормативно-правові знання у сфері фізичної культури; гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування. Емпіричне дослідження виявило, що загалом показники тягнуть до середнього рівня. Кластерний аналіз диференціював опитуваних за трьома основними групами: низький рівень засвоєння знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін мають 36% респондентів, середній – 39%, високий – 25%. Таким чином, приблизно дві третини здобувачів освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура) на достатньому рівні опанували знання й практичні навички з медико-біологічних дисциплін.

Ключові слова: фізична культура, середня освіта, медико-біологічні дисципліни, критерії, рівні, компетентність.

Modern society is characterized by a decrease in the motor activity of its members. This situation is caused by the increase in the number of auxiliary technical devices and the focus on information and communication technologies. In these conditions, physical education becomes very important, which to some extent compensates for the general lack of physical activity. At the same time, it is obvious that motor activity must be adequate and balanced, as well as correspond to individual physiological characteristics. Thus, specialists whose actions are based on medical and biological principles should become the leaders of a healthy lifestyle, i.e. higher education graduates in the specialty 014.11 Secondary education (physical culture). In accordance with the above-mentioned purpose of the study was the formulation of criteria and clarification of the levels of assimilation of knowledge and practical skills in medical and biological disciplines of future physical education teachers. The theoretical analysis of the available scientific literature made it possible to formulate the following criteria: norms of physical activity of persons of different categories; medical and biological characteristics of the expediency of using means and methods of physical education; pedagogical and medical methods of monitoring the course of physical education and training; components of the development of physical abilities and formation of movement skills; sanitary and hygienic standards and conditions for safe physical activity classes; first medical aid if necessary; organization of management in the field of physical education; reproduction of the technique of performing physical exercises; regulatory and legal knowledge in the field of physical education; a decent level of physical fitness and insurance experience. Empirical research has shown that, in general, indicators tend to the average level. Cluster analysis differentiated respondents into three main groups: 36% of respondents have a low level of assimilation of knowledge and practical skills in medical and biological disciplines, average – 39%, high – 25%. Thus, approximately two-thirds of students in the specialty 014.11 Secondary education (physical culture) have sufficiently mastered knowledge and practical skills in medical and biological disciplines.

Key words: physical culture, secondary education, medical and biological disciplines, criteria, levels, competence.

УДК 378:57:61

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.2.10>

Лівак П.С.,

канд. юр. наук,
доцент кафедри фізичної
терапії, ерготерапії та фізичного
виховання
Українського гуманітарного інституту

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Особливості цивілізаційного розвитку сучасного суспільства сприяють зменшенню рухової активності людей. Така ситуація складається в усіх сферах життя і зумовлюється сукупністю факторів, зокрема збільшенням автоматизації багатьох процесів та використанням інформаційно-комунікаційних технологій. У цих умовах особливої актуальності набувають заняття фізичною культурою, що певним чином компенсує брак фізичної активності в побуті. Не підлягає сумніву, що рухова активність має відповідати віковим та фізіологічним особливостям людей, а також базуватися на адекватній методологічній основі. Отже, за впровадження здорового способу життя мають відповідати фахівці, чії дії ґрунтуються на медико-біологічних засадах. Зокрема, такими спеціалістами є здобувачі вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наявних наукових досліджень і публікацій дозволяє класифікувати їх за трьома основними напрямками: 1) особливості професійної підготовки сучасних учителів фізичної культури (О. О. Безкопильний [1], Т. Денисовець [3], А. О. Жиденко [4], Ю. Ю. Мосейчук [9], В. М. Скрипка [11]); 2) теоретико-методологічні підходи до викладання медико-біологічних дисциплін (Г. А. Єрошенко [5], П. Є. Лівак [7], О. Є. Омельченко [10]); 3) медико-біологічні аспекти фізичного виховання (С. В. Гуцман [2], С. Мироненко [8]). Таким чином, у центрі уваги дослідників перебувають методологічні особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури, сучасні принципи викладання медико-біологічних дисциплін, а також окремі медико-біологічні характеристики фізичної активності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Здійснений аналіз дозволяє дійти висновків, згідно з якими більшість наукових робіт має теоретичний характер, натомість практичних досліджень, присвячених аналізу вимірюваних параметрів у контексті зазначеної проблематики, майже не виявлено. Зокрема, відсутні публікації, що розкривають особливості виявлення показників конкретних критеріїв професійної успішності майбутніх вчителів фізичної культури, пов'язаних з опануванням ними медико-біологічних дисциплін.

Мета статті – формулювання критеріїв та з'ясування рівнів засвоєння знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура). Відповідно до мети визначено наступні завдання: 1) розробка опитувальника, що містить опис критеріїв та формальних характеристик рівнів засвоєння знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін; 2) формування вибірки в кількості 100 осіб; 3) збір результатів самоопитування студентів за

допомогою гугл-форм; 4) математичний підрахунок отриманих результатів; 5) формування й характеристика груп студентів відповідно до наявного рівня знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін. Усі статистичні розрахунки (середнє арифметичне, кластерний аналіз) виконано за допомогою програми Statistica 10.0.

Виклад основного матеріалу. Взаємозв'язок між фізичною підготовкою та медико-біологічними знаннями не підлягає сумніву. Фізкультурно-спортивний рух взаємодіє з медичними, біологічними та соціокультурними аспектами фізичної культури, що відображаються в його системному характері [2, с. 158]. Можна погодитися з тим, що «фізичне виховання зберігає традиційну рухову активність у суспільстві, а також стимулює експериментування і творчий розвиток в альтернативних формах руху. Фізичне виховання сприяє критичному мисленню про ідеали тіла, які можуть вплинути на самопізнання, здоров'я, фізичні вправи та спосіб життя» [11, с. 33].

Без сумніву, підготовка майбутніх учителів фізичної культури передбачає отримання знань та навичок із фізично-спортивної діяльності, рекреації, реабілітації, медико-біологічних дисциплін, здоров'язбережувальної діяльності, застосування нових ефективних засобів та технологій [7, с. 23]. Таким чином, «процес фізичного виховання та спорту повинен ґрунтуватися на усвідомленому рівні, головною метою якого є покращення рівня свого фізичного стану та здоров'я, а також підвищення рівня мотивації в різних сферах життя» [8, с. 371]. Медико-біологічна складова фізичного виховання і спорту полягає в забезпеченні взаємодії медичних та біологічних закономірностей у процесі опановування людиною цінностями фізичної культури та спорту.

Під час здійснення дослідження насамперед була проведена концептуалізація [6] сутності викладання й засвоєння медико-біологічних дисциплін у контексті спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура). Це дало можливість з'ясувати критерії, що дозволяють оцінити рівні засвоєння відповідних знань та навичок: 1) норми фізичної активності осіб різних категорій; 2) медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання; 3) педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки; 4) складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху; 5) санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю; 6) перша медична допомога в разі необхідності; 7) організація управління у сфері фізичної культури; 8) відтворення техніки виконання фізичних вправ; 9) нормативно-правові знання у сфері фізичної культури; 10) гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування.

Для зручності статистичної обробки результатів цифра 1 позначає низький рівень показників критеріїв, цифра 2 – середній рівень, цифра 3 – високий рівень.

Здійснений аналіз виявив, що за критерієм «норми фізичної активності осіб різних категорій» низький рівень зафіксовано у 25% здобувачів вищої освіти, середній – у 55%, високий – у 20%.

За критерієм «медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання» низький рівень продемонстрували 14% опитаних, середній – 57%, високий – 29%.

За критерієм «педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки» низький рівень притаманний 20% респондентів, середній – 52%, високий – 28%.

За критерієм «складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху» низький рівень виявлений у 26% студентів, середній – у 49%, високий – у 25%.

За критерієм «санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю» низький рівень характерний для 25% здобувачів вищої освіти, середній – для 51%, високий – для 24%.

За критерієм «перша медична допомога в разі необхідності» низький рівень мають 26% опитаних, середній – 56%, високий – 18%.

За критерієм «організація управління у сфері фізичної культури» низький рівень продемонстрували 37% респондентів, середній – 51%, високий – 12%.

За критерієм «відтворення техніки виконання фізичних вправ» низький рівень властивий 15% студентів, середній – 43%, високий – 12%.

За критерієм «нормативно-правові знання у сфері фізичної культури» низький рівень

притаманний 37% здобувачів освіти, середній – 51%, високий – 12%.

За критерієм «гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування» низький рівень характерний для 9% опитаних, середній – для 56%, високий – для 35%.

Обчислення арифметичного середнього виявило, що найнижчий показник мають критерії «організація управління у сфері фізичної культури» (1,75) і «нормативно-правові знання у сфері фізичної культури» (1,75). Найвищий показник мають критерії «відтворення техніки виконання фізичних вправ» (2,27) і «гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування» (2,26). Загалом за рівнями показників інші критерії розташовуються наступним чином: «медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання» (2,15), «педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки» (2,08), «складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху» (1,99), «санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю» (1,99), «норми фізичної активності осіб різних категорій» (1,95), «перша медична допомога в разі необхідності» (1,92). Таким чином, усі показники критеріїв тяжіють до середнього рівня вираженості, тобто загалом можна стверджувати про достатній рівень знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін у здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура).

Для більш чіткого розуміння особливостей досліджуваного явища ми здійснили кластерний аналіз (таблиця 1, рисунок 1).

Перший кластер містить 39% здобувачів освіти (таблиця 2). Вони достатньо володіють педагогічними й медичними методами контролю за

Таблиця 1

Середні значення кластерів, що об'єднують здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура) за рівнем знань і практичних навичок з медико-біологічних дисциплін

Параметри	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3
Норми фізичної активності осіб різних категорій	1,948718	2,400000	1,638889
Медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання	2,102564	3,000000	1,611111
Педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки	2,333333	2,600000	1,444444
Складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху	2,153846	2,760000	1,277778
Санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю	2,358974	2,160000	1,472222
Перша медична допомога в разі необхідності	2,102564	2,560000	1,277778
Організація управління у сфері фізичної культури	2,205128	1,920000	1,138889
Відтворення техніки виконання фізичних вправ	2,435897	3,000000	1,583333
Нормативно-правові знання у сфері фізичної культури	2,051282	1,920000	1,305556
Гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування	2,384615	2,800000	1,750000

Джерело: власна розробка автора

перебігом фізичного виховання та підготовки, знаються на санітарно-гігієнічних нормах та умовах для безпечного проведення занять руховою активністю, можуть відтворювати техніку виконання фізичних вправ і мають гарний рівень фізичної підготовки та досвід страхування. Разом із тим їхнє знання норм фізичної активності осіб різних вікових категорій, медико-біологічних характеристик доцільності використання засобів і методів фізичного виховання, а також складників розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху знаходяться на середньому рівні. Представники першого кластера мають певні знання й навички першої медичної допомоги, а також деякі нормативно-правові знання у сфері фізичної культури. Таким чином, загальний рівень знань і практичних навичок з медико-біологічних дисциплін даних студентів можна визначити як середній.

Другий кластер об'єднує 25% опитаних (таблиця 3). Здійснений аналіз виявив, що ці здобувачі освіти на високому рівні володіють знаннями про медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання, педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки, складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху. Вони можуть ефективно надати першу медичну допомогу в разі необхідності, відтворити техніку виконання фізичних вправ, мають гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування. У них достатній рівень знань про санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю, є уявлення про організацію управління й нормативно-правові знання у сфері фізичної культури.

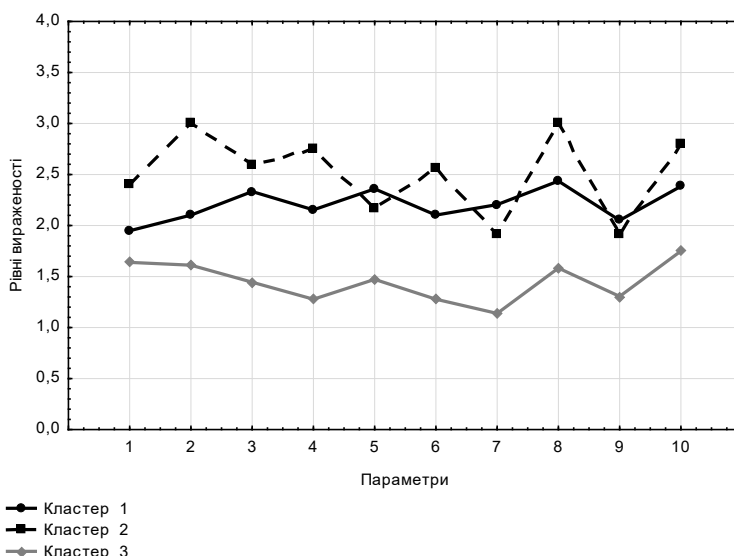

Рис. 1. Середні значення кластерів, що об'єднують здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура) за рівнем знань і практичних навичок з медико-біологічних дисциплін

Джерело: власна розробка автора

Таким чином, за сукупністю показників загальний рівень знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін даних студентів можна визначити як високий.

Третій кластер охоплює 36% студентів (таблиця 4). Аналіз отриманих даних показує, що ці здобувачі освіти демонструють достатньо низький рівень за всіма визначеними критеріями. Це стосується як базових теоретичних знань у галузі медико-біологічних дисциплін, так і практичних навичок та вмінь щодо норм і особливостей рухової активності, контролю виконання фізичних вправ, санітарно-гігієнічних характеристик тощо. Можна припустити, що представники третього кластера володіють несистемними знаннями й мають поверхневі

Таблиця 2

Описові статистики для першого кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Норми фізичної активності осіб різних категорій	1,948718	0,759110	0,576248
Медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання	2,102564	0,307355	0,094467
Педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки	2,333333	0,477567	0,228070
Складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху	2,153846	0,365518	0,133603
Санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю	2,358974	0,742938	0,551957
Перша медична допомога в разі необхідності	2,102564	0,307355	0,094467
Організація управління у сфері фізичної культури	2,205128	0,409074	0,167341
Відтворення техніки виконання фізичних вправ	2,435897	0,502356	0,252362
Нормативно-правові знання у сфері фізичної культури	2,051282	0,604750	0,365722
Гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування	2,384615	0,492864	0,242915

Джерело: власна розробка автора

Описові статистики для другого кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Норми фізичної активності осіб різних категорій	2,400000	0,500000	0,250000
Медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання	3,000000	0,000000	0,000000
Педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки	2,600000	0,500000	0,250000
Складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху	2,760000	0,435890	0,190000
Санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю	2,160000	0,374166	0,140000
Перша медична допомога в разі необхідності	2,560000	0,506623	0,256667
Організація управління у сфері фізичної культури	1,920000	0,640312	0,410000
Відтворення техніки виконання фізичних вправ	3,000000	0,000000	0,000000
Нормативно-правові знання у сфері фізичної культури	1,920000	0,640312	0,410000
Гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування	2,800000	0,408248	0,166667

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 4

Описові статистики для третього кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Норми фізичної активності осіб різних категорій	1,638889	0,487136	0,237302
Медико-біологічні характеристики доцільності використання засобів і методів фізичного виховання	1,611111	0,494413	0,244444
Педагогічні й медичні методи контролю за перебігом фізичного виховання та підготовки	1,444444	0,503953	0,253968
Складники розвитку фізичних здібностей та утворення навичок руху	1,277778	0,454257	0,206349
Санітарно-гігієнічні норми й умови для безпечного проведення занять руховою активністю	1,472222	0,506309	0,256349
Перша медична допомога в разі необхідності	1,277778	0,454257	0,206349
Організація управління у сфері фізичної культури	1,138889	0,350736	0,123016
Відтворення техніки виконання фізичних вправ	1,583333	0,500000	0,250000
Нормативно-правові знання у сфері фізичної культури	1,305556	0,467177	0,218254
Гідний рівень фізичної підготовки й досвід страхування	1,750000	0,439155	0,192857

Джерело: власна розробка автора

уявлення про майбутню професійну діяльність. Таким чином, їхній загальний рівень знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін можна схарактеризувати як низький.

Висновки. Теоретичний аналіз наявної наукової літератури дозволив сформулювати основні критерії, згідно з якими можна оцінити рівень засвоєння знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура). Емпіричне дослідження виявило, що загалом показники тяжіють до середнього рівня, але кластерний аналіз диференціював опитуваних за трьома основними групами. Було виявлено, що низький рівень засвоєння знань і практичних навичок із медико-біологічних дисциплін мають 36% респондентів, середній – 39%, високий – 25%. Таким чином, приблизно дві третини здобувачів освіти зі спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура) на достатньому рівні опанували

необхідні професійні компетентності. Подальші дослідження мають бути спрямовані на виявлення способів і методів покращення знань, навичок та вмій студентів із медико-біологічних дисциплін.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безкопильний О. О. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі : теорія і методика. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 552 с. URL: https://eprints.cdu.edu.ua/4820/1/monogr_dez.pdf (дата звернення: 04.04.2024).
2. Гуцман С. В., Ногас А. О., Ніколенко О. І., Подоляка П. С., Гамма Т. В. До питання медико-біологічних проблем фізичної культури та спорту. *Реабілітаційні та фізкультурні рекреаційні аспекти розвитку людини*. 2021. № 9. С. 156–160. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2021.9.20> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Денисовець Т., Квак О. Організація підготовки вчителів фізичної культури до формування здо-

рового способу життя школярів засобами фізичної культури. *Педагогічні науки*. 2021. № 78. С. 126–130. URL: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.78.249849> (дата звернення: 25.03.2024).

4. Жиденко А. О., Міщенко Т. В., Паперник В. В. Професійна підготовка магістрів у галузі фізичної культури та спорту: проблеми і можливості. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури*. 2022. Вип. 3К(147). С. 144–149. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K\(147\).30](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).30) (дата звернення: 04.04.2024).

5. Єрошенко Г. А., Лисаченко О. Д., Гасюк Н. В., Білаш В. П., Григоренко А. С. Сучасні підходи до викладання медико-біологічних дисциплін. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2022. Т. 22. Вип. 3-4 (79-80). С. 183–186. URL: <https://doi.org/10.31718/2077-1096.22.3.4.183> (дата звернення: 04.04.2024).

6. Куцос О. І. Контент-аналіз дефініцій поняття «концепт». *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. № 57. Т. 2. С. 165–170. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-24> (дата звернення: 04.04.2024).

7. Лівак П. Є. Проблема викладання медико-біологічних дисциплін майбутнім учителям фізичної культури в умовах дистанційного навчання. *Фізичне виховання та спорт*. 2023. № 3. С. 20–27.

URL: <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-3-03> (дата звернення: 04.04.2024).

8. Мироненко С., Ганчева К., Станєва С., Баштовенко О., Шапаренко І. Медико-біологічні аспекти фізичного виховання та спорту у воєнний період в Україні. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 9. С. 367–379. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9\(23\)-367-379](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-367-379) (дата звернення: 04.04.2024).

9. Мосейчук Ю. Ю., Цибанюк О. О. Європейський досвід підготовки вчителя фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури*. Вип. 6(151). С. 102–105. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).22](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).22) (дата звернення: 04.04.2024).

Омельченко О. Є., Микитенко А. О., Білець М. В. Особливості викладання медико-біологічних дисциплін в умовах дистанційного навчання для здобувачів освіти вищих навчальних закладів медичного профілю. *Південноукраїнський медичний науковий журнал*. 2022. № 31. С. 58–60. URL: <http://surl.li/sduwp> (дата звернення: 04.04.2024).

10. Скрипка І. М. Міжнародний досвід підготовки фахівців фізичної культури та спорту до викладання в школах (аналіз навчальних планів). *Олімпійський та параолімпійський спорт*. 2023. № 2. С. 31–34. URL: <https://doi.org/10.32782/olimpssp/2023.2.7> (дата звернення: 04.04.2024).